

Slutrapport – IIC 2014 Hong Kong Congress: An Unbroken History, Conserving East Asian Works of Art and Heritage

Susanne Stenbäcken

Medel ur Märta, Gunnar och Arvid Bothéns stiftelse gjorde det möjligt för mig att delta i IIC:s kongress i Hong Kong.

Kongressens tema och fokus var på bevarande av östasiatiskt konst och kulturarv, materiellt och immateriellt. Olika aktuella bevarandemetoder och förhållningssätt presenterades och diskuterades i relation till det traditionella hantverket, tillverkningsmaterialiet och användningsområden eller tidigare restaureringar.

Veckan var fylld med föreläsningar från kl 8.30 till 17.30 med efterföljande utflykter till kulturhistoriskt intressanta platser på kvällarna. Över 400 delegater från 27 länder deltog under veckan.

På måndagen, efter registrering och en öppningsceremoni, presenterades ett block med föreläsningar om konservering av textil.

På kvällen ägde en välkomstceremoni rum på Hong Kong Museum of Coastal Defence. Museet är inrymt i ett gammalt fort, Lei Yue Mun Fort, en fästning byggd av britterna år 1880 och idag restaurerad och omgjord för att bevara och visa Hong Kongs 600-åriga historia av kustförsvar. En trevlig tillställning där det bjöds på enklare mat och dryck och ett naturligt tillfälle att komma i kontakt med internationella kollegor.

Tisdagens föreläsningar handlade till största delen om tekniska studier och konservering av östasiatiska lackverk. En av alla presentationer som gjorde intryck var:

Donna Strahan och Masahiko Tsukada från Metropolitan Museum of Art, NY, USA, som presenterade sitt arbete om att mäta kvicksilverutsläpp från röda lackverk, som innehåller pigmentet cinnober. Lacken består bl. a av det röda pigmentet cinnober eller vermillion (sammansatt av kvicksilversulfid) och olika mängd urushiharts. Lacken stryker man ut i flera skikt och polerar till högblank yta. Lackverken kan också ha byggts upp i flera skikt som man därefter snidat fram mönster i. Kvicksilver är flytande i rumstemperatur och dunstar därmed långsamt ut i luften. Man har länge känt till faran med hanteringen av äldre europeiska speglar med kvicksilverfolierat glas, dock har ingen tidigare undersökt riskerna med hantering av de röda asiatiska lackverken. De initiala resultaten av mätningarna av kvicksilvergaser från cinnoberlackarbeten visar att nya riktlinjer kring hantering, utställning och magasinering av den här typen av objekt är nödvändigt att ta fram.

På kvällen avgick bokade bussar till Hong Kongs kulturarvsmuseum som är det största museet i Hong Kong. Där finns bl. a en stor samling av kinesisk keramik från förhistorisk tid och även en stor porslinsamling med celadonglasyr från Songdynastin. Intressant då den i flera avseenden liknar den kinesiska samling som vi har på Röhsska museet. Utställningen "Bruce Lee: Kung Fu, Art, Life" visades i den tillfälliga utställningshallen och vi fick en guidad visning.

Onsdagens session handlade om konservering av metall- och kompositaobjekt. Shayne Rivers från V & A Museum, London, presenterade studier av japanska lackarbeten med metallinläggningar av blylegeringar, där metallen korroderat och blykarbonat blir kvar på ytan. Närvaron av s.k. *makiedekorationer* (metallinläggningarna är beströdda med ett tunt fint metallpulver på ett mycket detaljrikt sätt) på flera av de undersökta objekten

Slutrapport – IIC 2014 Hong Kong Congress: An Unbroken History, Conserving East Asian Works of Art and Heritage

Susanne Stenbäcken

försvårar konserveringsarbetet avsevärt. Studien fokuserade därför på en konserveringsmetod, "adapting electrolytic reduction", med ledande polymerer i stället för enklare electrolytlösningar, som i det här fallet ökade möjligheten att bevara mer av originalmaterialet.

Nedbruten makie (detalj)

Delar av torsdagens och fredagens fokus låg på preventiv konservering och klimatfrågor. Sara Staniforth höll i fredagens samtal och diskussioner kring de globala klimatförändringarna fördes. Fler alternativa, energisnåla lösningar för förvaring och exponering, transport m.m. av museisamlingar behövs. Nya riktlinjer för utlån presenterades också, bl. a. utifrån att det ibland kan ställas orimliga klimatkrav på inlåna institutioner, krav som i sin tur kan bidra till ett exkluderande av t.ex. utvecklingsländerna. Fler individuella lösningar med mikroklimat anpassat efter det specifika föremålet efterlystes samt mer forskning på området. (Se den nya deklARATIONEN: Environmental Guidelines – IIC and ICOM-CC Declaration, som klubbades på kongressen i Hong Kong).

På fredagen presenterade Gabriela Krist och Regina Anna Friedl m fl. från University of Applied Art, Vienna ett projekt med att konservera ett fönster i elfenben samt arbetet med att rekonstruera ett nytt. Fönstret som utgörs av ett snidat gallerverk i form av stiliserade blomformationer och är utfört på 1600-talet tillhör palatset Patan Royal Palace i Nepal och ingår i UNESCOs lista över världskulturarv. Projektet fokuserade på att konservera och konsolidera det nedbrutna elfenbenet men också på att få fram ett passande material för rekonstruktion av ett nytt fönster som bättre klarar de stora variationerna i utomhusklimatet. Det nedbrutna och skadade originalfönstret demonterades och fördes till Patan Museum för konservering för att därefter ställas ut på museet. Originalfönstret skulle ta för stor skada av att återplaceras i utomhusklimat. Elfenben expanderar och krymper i ett klimat med stora variationer i luftfuktighet och temperatur som det i Kathmandu Valley, och i längden orsakar det sprickbildning och delning. Flera olika material valdes ut för rekonstruktionstest bl. a. ben av Bovidae (slidhornsdjur), Elforyn® syntetiskt elfenben, anasträ och epoxyharts med olika fyllmedel. Materialen bedömdes utifrån artificiellt åldertest med hjälp av UV ljus och möjligheten att snida i samt väderbeständighet. Fyllmaterial och epoxyharts användes slutligen till rekonstruktionen av det nya fönstret. Det nedbrutna fönstret i elfenben konsolideras med 10% Paraloid B-72 i etanol.

Slutrapport – IIC 2014 Hong Kong Congress: An Unbroken History, Conserving East Asian Works of Art and Heritage

Susanne Stenbäcken

I ett separat rum presenterades posters under hela veckan och det var särskilt en presentation som fångade min uppmärksamhet: Searching for blood in Chinese Lacquerware av: Silvia Miklin-Kniefacsz, Martina Griesser, Walter Parson, Vaclav Pitthard, Sabine Stanek, *Studio for Conservation and restoration of Metal objects and East Asian Laquer, Vienna, Austria*

I den här postern presenterades analyser av ett flertal grunderingar på olika lackarbeten som visade sig innehålla djurblod. Genom historien har grisblod, men även oxblod används som bindemedel, inte enbart i lackverk och inte bara i Kina. När blodet blandas med fyllmaterial t.ex. bränd lera som rivits, lämpar sig ytan väl för att lackas.

Av en tillfällighet kom jag senare att prata med en kvinna, Hsin-Hui Hsu, om en av Röhsska museets Buddhaskulpturer från Kina i förgyllt och lackat trä, som med största sannolikhet också har gris eller oxblod i grunderingen. Hon berättade för mig att hon just avslutat sin uppsats: *More than a fill: Buddhist-Friendly gap-fills for Wooden Buddhist Sculptures, potensial material and practicability* vid Conservation for Archaeology and Museums of University College London, 2014. Baserat på en religiös context väljer hon ut, undersöker och utvärderar "vegetariska" (non-animal-based) konserveringsmaterial till Buddhistskulpturer.

Kongressen var mycket givande, jag fick ta del av forskningsläget i bevarandet av östasiatiskt konst och kulturarv med materialtekniska analyser och konserveringsmetoder, processer och etiska diskussioner. Resan gav mig vidare tillfälle att träffa andra konservatorer och kollegor och jämföra bevarandenaspekter av det här specifika materialet. Föreläsningarna höll en hög kvalitet med tolkning från kinesiska till engelska i hörlurar och organiseringen och logistiken kring event och utflykter fungerade perfekt.

Tack Bothéns styrelse för att ni gjorde det möjligt för mig att delta i IIC:s kongress i Hong Kong!

Susanne Stenbäcken